

Przykasa

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/271/88/91

OPINIA PUBLICZNA O AFERZE ART-B

Komunikat z badań

Warszawa, sierpień 1991 r.

Jednym z tematów zrealizowanego w sierpniu br. sondażu CBOS¹ były opinie o aferze spółki ART-B, uwarunkowaniach, które umożliwiły zaistnienie ujawnionych nieprawidłowości, a także poglądy dotyczące korupcji w Polsce.

Jak wykazały wyniki, 37 % badanych w ogóle nie słyszało o aferze spółki ART-B i tylu samo nie wie dokładnie na czym ona polega (rys.1).

Rys.1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Czy słyszał(a) Pan(i) o aferze ze spółką ART-B ?"

Ci z respondentów, którzy deklarują znajomość tematu, w przeważającej części są zdania, że ujawnione w przypadku ART-B nieprawidłowości nie są bynajmniej czymś odosobnionym w praktykach tego typu instytucji; równocześnie niemal połowa spośród nich jest przekonana, że działania podjęte przeciwko tej firmie mają na celu wyjaśnienie sprawy i ukaranie winnych oraz że nie mają one nic wspólnego z polityką.

¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia (19)" przeprowadzono w dniach 23-26 sierpnia br. na 1000-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

	CBOS
<i>Jak Pan(i) ocenia, czy:</i>	
- sposób działania spółki ART-B to przykład odosobniony, jeden z niewielu	15%
czy też	
raczej powszechny, stosowany przez inne spółki	68%
Trudno powiedzieć	17%
- sprawa ART-B to kolejny temat zastępczy mający odwrócić uwagę od spraw zasadniczych	29%
czy też	
konkretne, energiczne działania mające na celu wyjaśnienie sprawy i ukaranie winnych	49%
Trudno powiedzieć	22%
- afery ta jest elementem przedwyborczej gry politycznej	24%
czy też	
nie ma ona nic wspólnego z polityką	47%
Trudno powiedzieć	29%

Uwaga: Na pytania odpowiadali tylko ci respondenci, którzy służyli o aferze spółki ART-B (N=632).

Wśród powodów, które umożliwiły powstanie ujawnionych w przypadku ART-B nadużyć, za najważniejsze ankietowani uznali luki prawne oraz bałagan w przepisach (90% wskazań na bardzo duże i duże znaczenie), następnie brak dostatecznego nadzoru i kontroli działalności banków (87%) oraz korupcję urzędników bankowych (83%). Zdaniem 3/4 badanych czynnikiem umożliwiającym zaistnienie takiej sytuacji była opieszałość w ściganiu przestępstw gospodarczych i sytuacja ekonomiczna kraju (64%). Nieco mniejszy, choć również znaczny odsetek respondentów (58%), uznał, że ciągnięcie przez ART-B nielegalnych zysków zostało umożliwiające w dużym stopniu przez decydentów życia politycznego i urzędników państwowych, w zamian za osobiste korzyści majątkowe. Wśród poddanych sondażowej ocenie czynników za naj-

mniej ważny respondenci uznali zagraniczne powiązania właścicieli spółki (39% wskazań).

Warto odnotować, że oceniając możliwość współdziałania notabli życia publicznego w nielegalnej działalności ART-B oraz kryminogenność powiązań zagranicznych tego banku, stosunkowo znaczna grupa badanych nie ma wyrobionej opinii (odpowiednio 26 i 37%) - tabela 1.

Tabela 1

w procentach

Dlaczego, Pan(i) zdaniem, doszło do afery ze spółką ART-B? W jakim stopniu powodem były:	Wskazania respondentów				
	w bar- dzo dużym	w du- żym	w ma- łym	w żad- nym	Trudno powie- dzieć
- luki prawne, bałagan w przepisach prawnych i bankowych	51	39	2	0	8
- korupcja urzędników bankowych wysokiego szczebla	38	45	6	1	10
- brak dostatecznego nadzoru i kontroli działalności banków	42	45	5	1	7
- ogólna sytuacja gospodarcza kraju	21	43	19	6	11
- zagraniczne powiązania właścicieli spółki, kapitały z Izraela	15	24	16	8	37
- przyzwolenie tzw. wysoko postawionych osób życia politycznego i państwowego w zamian za korzyści majątkowe	24	34	11	5	26
- opieszałość w ściganiu przestępstw gospodarczych	32	43	11	3	11

W ogólnych wypowiedziach na temat korupcji dominują opinie, że stanowi ona duży problem w życiu kraju (77% ankietowanych), co ósmy respondent (12%) sądzi, że jest on niewielki. W przeciągu ostatniego miesiąca odnotowano wzrost (o 6 punktów procentowych) odsetka skłonnych uznać ten problem za poważny (tab.2).

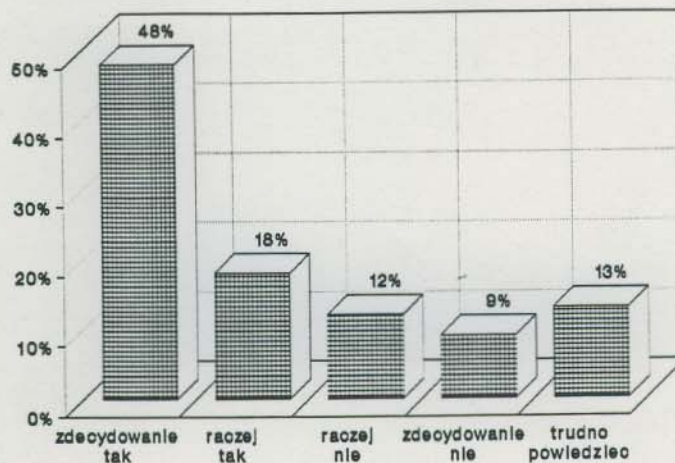
Tabela 2

w procentach

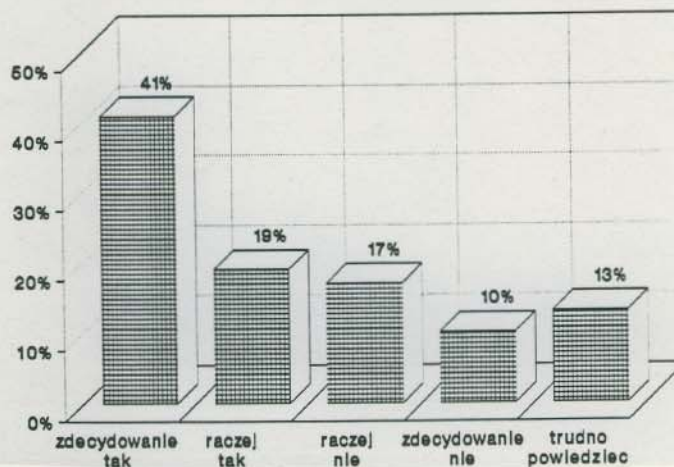
Rozkład odpowiedzi na pytanie: "Czy, Pana(i) zdaniem, korupcja jest obecnie w Polsce problemem bardzo dużym, raczej dużym, raczej małym, czy też zupełnie małym?"	Wskazania respondentów	
	VII '91	VIII '91
Bardzo duży	33	39
Raczej duży	38	38
Raczej mały	15	10
Zupełnie mały	2	2
Trudno powiedzieć	12	11

Ocena skali różnego typu nadużyć finansowych wydaje się korespondować z przekonaniem większości badanych o potrzebie wykluczenia możliwości równoczesnego piastowania wysokich stanowisk w życiu publicznym i posiadaniu udziałów w różnego typu przedsiębiorstwach bądź zasiadaniu w ich zarządach (rys.2).

członkostwo w zarządach i radach nadzorczych spółek

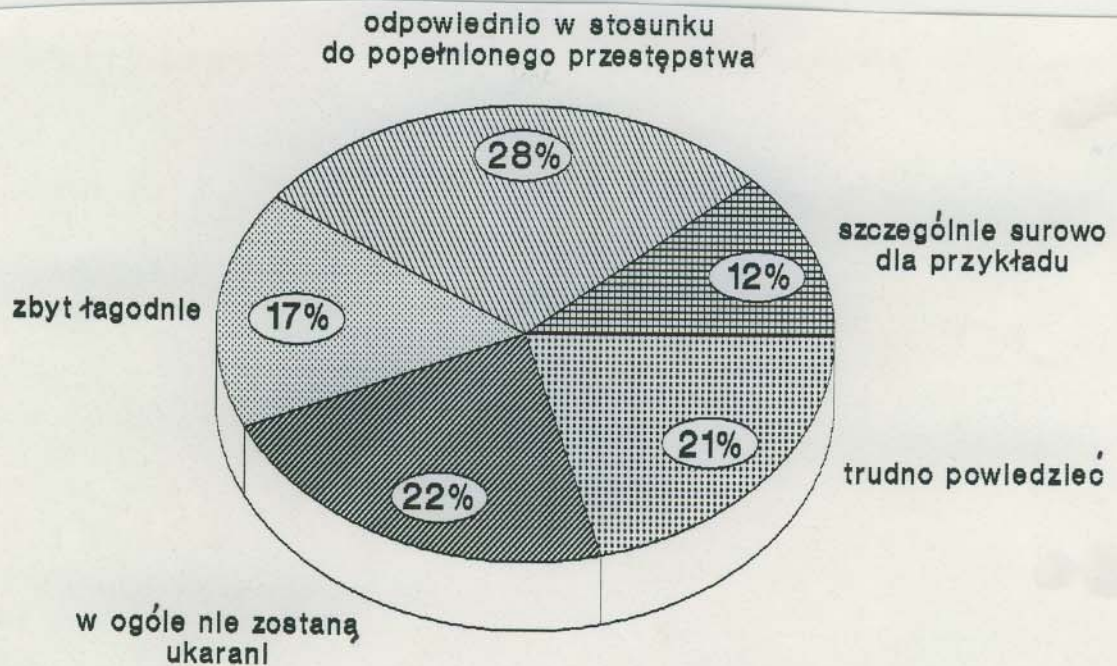

posiadanie udziałów własnych w spółkach

Rys.2. Rozkład odpowiedzi na pytanie:
"Czy Pana(i) zdaniem, pełnienie wysokich funkcji w życiu politycznym i państwowym powinno wykluczać członkostwo w zarządach i radach nadzorczych spółek oraz posiadanie udziałów własnych w spółkach?"

Wypowiadając się o sposobie ukarania winnych nadużyć finansowych w aferze ART-B, 22% badanych jest przekonanych, że w ogóle nie poniosą oni konsekwencji, natomiast 17% prezentuje opinię, że wymiar sprawiedliwości potraktuje ich zbyt łagodnie. Tylko 28% respondentów jest zdania, że poniosą karę adekwatną do popełnionych czynów (rys.3).

Rys.3. Rozkład opinii o sposobie ukarania winnych nadużyć finansowych związanych z działalnością spółki ART-B

Sposób działania spółki ART-B nie jest w opinii publicznej przykładem odosobnionym. Ponad 3/4 respondentów jest zdania, że czerpanie przez pracowników państwowych korzyści materialnych w zamian za załatwianie spraw jest dużym problemem w Polsce. Można zatem mówić o ograniczonym zaufaniu społecznym w stosunku do istniejącego systemu prawno-finansowego.